

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dnó vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. sušca 1863.

List 8.

SPOMENICA

Prečastitemu gospodu

JANEZU NEPOMUKU ŠLAKAR-JU,

nekdaj voditelju normalnih šol, šolskemu svetovavcu, častnemu korarju v Ljubljani, vitezu Franc-Jožefovega reda, itd.

† 3. sušca 1863.

Šel tedaj si v varno krilo,
Kjer se mirno, sladko spi.
Al življenje je vgasnilo?
Nikdar; — z deli duh živi! —

Bil voditelj si mladini.
Cerkvi dika, caru čast.
Z umom, z dlanjo domovini
Blagor stvarjal, dvigal rast.

Tega pa ne bom prepeval,
Naj ti dom hvaležen bo.
Jaz bom svetu razodeval,
Kak si meni dal rokó.

Pomlad prva je sijala,
Hrepenelo mi srcé.
Zelja vroča v mesto gnala,
Umu luči tam goré.

Al doseči žar bliščobe
Revež si ne more sam,
Skriva se mu vir svitlobe,
Ni odpert modriški hram.

Ti pa si mi luč prižigal,
Duh Mecenov te je vžgal,
Do svitlobe si me dvigal,
Da bi v častnem svitu stal.

Še mi serce gorko bije,
Hvala Ti je zadnji dar;
V krilu lepše domačije
Naj Ti sveti rajski žar!

Svojemu blagosercnemu zavetniku

A. Okiski.

ANDREJ,

po Božjim usmiljenji in po milosti svetega
apostolskega Sedeža

Nadškof Goriski, doktor sv. pisma i. t. d.

častitemu duhovstvu in vernim Goriške škofije

pozdravljenje in blagoslov od Gospoda
našega Jezusa Kristusa!

Preljubeznjivi! Sveti postni čas je tu, čas pokore,
čas zatajevanja in dobrih del. Ta čas nas spominja

na Jezusa Kristusa, Gospoda našega, na njegov post, na njegovo terpljenje, na njegovo smert. Š postom je On začel, in s smertjo na krizi je dokončal delo našega zveličanja.

Mi smo po Božji milosti kristijani, v kopeli sv. kersta smo bili oprani vseh madežev greha, ter posvečeni in poklicani k deležnosti večnega življenja. Pri sv. kerstu smo Bogu obljubili, skerbno ohraniti prejeto gnado Božjo, in svoje zveličanje z dobrimi deli zagotoviti. Ali smo pa to obljubo spolnili? Ali nam ne očita naša vest, da smo gnado Božjo lahko-misljeno zapravili, in da smo odveč leni in nemarni, zgubljeno milost zopet zadobiti in pokoro delati?

Preljubeznjivi bratje v Kristusu! sedanji čas milosti nas opominja, naj se spreobrnemo, naj se vernemo zopet k Bogu, ktereга smo z grehi zgubili. Ognimo tadaj svoje oči gori k Očetu usmiljenja, ktereга smo tako hudó razžalili, in povzdignimo gori k nebesom svoje skesane serca, da zopet milost dosežemo.

Bog pa terjá od nas pokoro, ali ne take, ktera le ene dni terpi, ampak terjá vreden sad pokore, to je, terjá, da v djanji pokazemo, da smo se v resnici poboljšali, da v vsem svojem djanji in nehanji pravično in posteno živimo. Naša vera je le takrat živa, le takrat živimo pravično in posteno, kadar se naše novo življenje polno dobrih del skaže. Zakaj vera brez dobrih del je mrtva, pravi apostelj, in taka mrtva vera človeka ne more zveličati. (Jak. 2, 17.) — To versko resnico, da so dobre dela k zveličanju potrebne, je cerkveni Tridentinski zbor zoper krivoverce šestnajstega stoletja očitno izrekel. Ona se tudi s pametjo popolnoma vjema, in sv. pismo jo razločno uči. Zakaj po besedah sv. pisma so dobre dela, storjene v veri, ktera se po ljubezni skazuje, ne le samo znamenje, da kristjan po svojem poklicu živi, ampak ta poklic tudi vterdijo in vgotovijo, kakor uči sv. Peter: „Za tega voljo, bratje! prizadevajte si bolj in bolj, da po dobrih delih svoj poklic in svoje izvoljenje vgotovite.“ (2. Pet. 1. 10.) — Po besedah sv. pisma množijo dobre dela gnado Božjo v človeku, in ga vodijo k popolnosti, kakor govori sv. Jakop apostelj od Abrahama, ki je bil pripravljen, svojega sinu Bogu v dar zaklati; pravi namreč: „Ali ne vidis, da je vera z njegovimi deli delala, in da je bila iz del vera popolna?“ (Jak. 2, 22.) — Nadalje, dobre dela delajo dobro vest človeku, da se zamore z zaupanjem bližati Božjemu tronu. Gospodov ljubljeneč piše: „Preljubi, ako nam naše serce nič ne očita, imamo zaupanje k Bogu; in kar koli prosimo, bomo od njega prejeli, ker njegove zapovedi spolnujemo, in delamo to, kar njemu dopade.“ (1. Jan. 3. 21.)

22.) — Poslednjic storé dobre dela, da kdor ima vero, ktera po ljubezni dela, plačila od Boga zaupljivo pričakuje. Zato piše apostelj: „Dobro sem se vojskoval, tek dokončal, vero ohranil; zdaj mi je prihranjena krona pravice, ktero mi bo dal Gospod, pravični sodnik.“ (2. Tim. 4, 7. 8.)

Ako mi, preljubeznjivi! té besede sv. pisma dobro premislimo, lahko zapopademo, zakaj cerkev vernim dobre dela tolikanj priporočuje. Krivoverci nimajo prav, ko pravijo, da mi katoličani z dobrimi deli hočemo le na videz pobožni se kazati; naša sv. cerkev ne uči, da zgolj človeško delo vero podpira ali nebesa zasluži, ampak ona uči, da kadar kaj dobrega delamo, Bog z nami in v nas dela. Mi delamo dobro tadaj z Božjo pomočjo, in Božja gnada je tista, ktera našim dobrim delom vrednost zasluženja daje. „Jez sem terta, pravi Kristus, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jez v njem, on rodi veliko sadú; ker brez mene ne morete nič storiti.“ (Jan. 15, 5.)

Moramo tadaj po nauku naše sv. cerkve živo vero imeti, ktera po ljubezni dela, in kakor zares opravičeni z dobrimi deli si nebesa služiti.

Naj poglobitvniši dobre dela pa, ki jih moramo doprinasati, so: Molitev, post in miloščina ali almožna. „Molitev,“ tako je govoril Tobiju angelj, „molitev s postom in z miloščino je bolji, kakor spravljati zaklade zlata.“ (Tob. 12, 8.) — Kristus sam nam priporočuje te dela z besedo in z djanjem, ali svari nas, naj se varujemo farizejskega huavstva in svetohlinstva. —

Molitev pa ne obstoji samo v tem, da to ali uno molitvico pobožno govorimo, temuč cerkev nas opominja besed aposteljnovih: „Molite brez prenehanja.“ (1. Tes. 5, 17.) Kar bi nam bilo nemogoče, ako bi imeli zmiraj le z ustmi moliti. Brez prenehanja tadaj molimo, ako je naše serce, in vse kar mislimo in zelimo, le na Boga namerjeno; ako v vsem samo le Božje časti iščemo. S takim Bogu vdanim srcem opravljana molitev je pač dobro, Bogu dopadljivo delo. Taka molitev nam pomaga, boljšati se, ker dela, da mislimo na Boga, naj svetejšega in neskončno pravičnega, in da živo spoznamo svojo lastno nevrednost, tadaj da boljše sami sebe spoznamo: občutki spoštovanja, hvaležnosti in hrepenenja po nebesih, ki se med molitvijo v nas zbudajo, morejo le pospeševati našo čednost. In oh, kako nas vpokoji in tolaži molitev, kadar verno in zaupljivo kakor otroci pred svojim ljubim očetom, pred Bogom klečimo, svoje roke k njemu povzdiguemo, ki zamore in tudi hoče nam pomagati, in stori, da tem, ki njega ljubijo, zares vse k dobremu pomaga! — Molitev je dokaz čeznatornega življenja v človeku, in je za duhovno življenje to, kar je dihanje za telesno življenje. Kdor več ne diha, je telesno mertev; kdor ne moli, je duhovno mertev. Le nevednost, kaj je prav za prav molitev; potem pomanjkanje spoznanja, da je vse, kar smo in kar imamo, od Boga; posebno pa hudobna poželjivost mesa, ki se ogiba vsakega pobožnega življenja, brez kterega vender nič nismo, in biti ne moremo — ti so žalostni vzroki, da mnogo njih molitev zanemarja. Žalostno je viditi v tem našem času, da je molitev popolnoma zanemarjena posebno od tistih kristjanov, kateri se k bolj učenim pristevajo. Več hiš je, posebno po mestih, v kterih se kar nič več ne moli. Nobeden ne pomisli na molitev ne zjutrej, ne pred jedjo, ne zvečer. Hiša, v kteri se več ne moli, se tudi ne more več v resnici kersanska imenovati. Nam pa, preljubeznjivi! bodi Jezusova beseda in njegov zgled dovolj, da si prizadenemo, neprenehoma moliti, zakaj molitev nas povzdiguje od zemlje, in nam nebo odpira.

Drugo dobro delo je post, t. j., zderžanje in priterganje nekterih jedi. Post je tako star, kakor cerkev, Jezus Kristus sam se je večkrat postil, ravno tako so se pogostoma postili aposteljni in vsi svetniki. Oni so dobro vedili, da človeka nič ne ognusi, kar užije, in vender niso zanemarjali posta, ker so vedili, da tisto človeka ognusi, kar mu gre iz ust. Tistih kristjanov, kateri ali iz lahkomišljenosti, ali iz nemarnosti, ali iz prederznosti zaničujejo cerkveno zapoved, ktera nam veli se postiti, ne ognusi to, kar jejo, ampak jih ognusi tista nevkrotena poželjivost takih jedi in pa zaničevanje svete cerkve, od ktere pravi Kristus, da kdor cerkve ne posluša, je nejevernik in očiten grešnik. — Vender pak, preljubeznjivi! če smo tudi na tanko se tako postili, kakor nam cerkev zapoveduje, je vender se treba, da tudi tisti splošni post zvesto spolnujemo, od kterega pravi sv. Avguštin, da v tem obstoji, „da se zderžimo vsake krivice, in vsega nedovoljenega posvetnega poželenja.“ — Postiti se tedaj se pravi, samega sebe zatajevati. Ako hočemo, da naše serce vedno za Boga bije, moramo posvetno poželenje v sebi zatirati, ki nas doli vleče, in nam brani, k Bogu in k nebesam svoje misli povzdigovati. Apostelj pravi: „Jez tarem svoje telo, in ga devam v sužnost.“ (1. Kor. 9. 27.) Zatajujmo tadaj sami sebe, preljubeznjivi! in ne zanemarjajmo teh pripomočkov, med kterimi je post v prvi versti, ampak modro in pametno ga spolnujmo: zakaj ne le samo se molitev in post med seboj naj bolje podpirata, temuč post čisti tudi dušo, jo povzdiguje k nebosom, meso podverže duhu, pripomore človeku, svoje serce ponizati in krotiti, odganja meseno poželenje, gasi ogenj nečistosti, in priziga luč svete čistosti.

Tretje dobro delo je miloščina ali almožna. Dobro vemo, koliko vrednost imajo dela usmiljenja pri Bogu, kateri vzame vsak tudi naj manjši dar, ki ga komu damo, kakor da bi ga bili njemu samemu dali in ga tadaj gotovo poverne. Dela usmiljenja so mnogotere, ne le telesne, ampak tudi in posebno duhovne. Kakor nam je zapovedano, lačne nasitovati, nage oblačiti, bolnike obiskovati; ravno tako moramo tudi grešnike svariti, da se poboljšajo, nevedne podučevati, žalostne tolažiti, sovražnikom odpustiti, za žive in mertve Boga prositi. Vsaka dobredelna misel, beseda ali delo, s kterim zamoremo bližnjemu kakor si bodi pomagati, je zapopadena pod miloščino. Sv. Avguštin pravi razločno, da je več sort miloščine. Človeška reva je velika; naša dolžnost je, kjer revo najdemo, pomagati ji duhovno in telesno. Ne pozabimo nikdar besed sv. pisma: „Eden družega bremena nosite: bodite usmiljeni, da zadobite usmiljenje; ljubite svoje sovražnike; storite dobro tem, kateri vas sovražijo: molite za nje, kateri vas žalijo.“

Čas, v kterega zdaj stopimo, je čas pokore. Ako hočemo vreden sad pokore storiti, vádimo se ta sveti čas zvesto v dobrih delih molitve, posta in miloščine. Ako to storimo, nam bo sv. postni čas k zveličanju pomagal, in naša pokora bo naj bolji priprava k vselemu praznovanju častitljivega vstajenja Kristu-sovega.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa bodi z vami. Amen.

**Kmetovarec, vojak, sodnik, pušavnik
in svetnik — vse v eni osebi.**

(Dalje.)

In pa res, če prebiramo in premišljujemo življenje kake device in mučenice, ki je bila berhka in lepiga obraza, ki je imela čuda in čuda zlata in biserov, in je zamogla v

veselji in obilnosti živeti; ki pa je za Jezusa to vse zaničevala in z veselimi srcem na morišče hitela, in tam svojo labudjo vratac rabeljnu pomolila, da naj ji glavo odseka za vero v praviga Boga in njegoviga edinorojeniga Sina: Kaj je li v temu vražniga ali neprijetniga?

In če v tih bukvah najdemo, kako do je nektera pobožna in sveta cesarica, kraljica, vojvodinja ali knežnja v ostudne bajtice pohajala, in sama ubogim kruha nosila, jih na svojim naročju iz postelje na posteljo prenašala in umirajočim z lastnim zavojem mertvaški pot brisala, koga li bi pri temtakem solze ne oblivale, in kdo bi se mogel prederzniti, tako djanje zvati porabljeno snovo?

Mislimo in se nadjamo, kristjanski čitatelj „Zgodnje Danice,“ da si si te mične in resnične besede pobožniga moža globoko v serce vtisnil, zato ti pa tudi hočemo za poskušino zdaj podati življenje svetnika, ki smo ga na čeli tega sostavka omenili. Prebiraj ga zvesto in pazljivo, in prepričani smo, da boš (tudi o Pusti) v njem tako veselje najšel, ki se ga nikoli kesal ne bodeš. Čuj in beri!

V švicarski deželi se je rodil pred nekimi 444 leti otrok moškega spola, ki so mu dali pri sv. kerstu ime Nikolaj (Miklavž). Imel je prav pobožne starše, ki so ga v Božjim strahu odgojili, in ravno zato pa tudi nad njim toliko več veselja doživeli, ker je bil krotak, bogljiv in nedolžin. Njegovo nar ljubše opravilo je bilo moliti in pa delati, zato pa je tudi cvetel, kakor lilija med ternjem, in pa rasel tako na telesi kakor v čednostih. K svoji sreči ni nič potreboval, in pa za tega voljo ne, ker prid in delo mu je dajalo dovolj kruha, njegova ljubezin do Jezusa, do prečiste Device Marije in do svetnikov, in njegova pokorsina proti sveti materi katoliški cerkvi pa nebesa že na zemlji. Ob kratkem rečeno, temu verlimu mladenču je tekla mladost, kakor prijazni dnevi blage spomladi. Vender pa tako ni zmiram ostala, temuč tudi njega zadene neka prememba. Njegovi starši namreč prilétvajo od dné do dné in se zna, da tudi slabijo, in prav zato sklenejo sinaho v hišo vzeti, ki bi jim ne le samo pomočnica in pa ljuba hčERICA, temuč njih sinu tudi draga in zvesta družica bila. Sv. pismo sicer pravi, da je dobro, se pozakouiti, boljše pa se vender le prostimu ostati, in take misli je bil tudi mladi Miklavž. Ker pa je že od svoje mladosti ali prav za prav detinstva imel navado, in čisto v vsem ubogati starše, se tudi zdaj brez vse protivnosti v njih voljo vdá in vzame v zakon po njih želji neko berhko, pridno, pa kar se več veljá, bogaboječo devico. Ime ji je bilo Rotija. Če dva človeka s takimi iastnostimi, kot sta jih imela Miklavž in pa Rotija, stopita v stan svetega zakona, se je gotovo nadjati, da bota tudi prenašala v njem veselje, križe in težave s hvaležnim srcem do Boga. In tako se tudi zgodi. Bog dá njima deset otrok, sploh močnih in zdravih na duši in na telesu, ki sta jih v vsih čednostih izredila in nad njimi dopadajenje in veselje vživala. Ali skušnja nas uči, da na zemlji popolnoma sreče ni. To je skušnil tudi naš Miklavž. Živel je namreč v prav nemirnih časih in zadene ga, da mora na vojsko iti. Kako de so žena in otroci žalovali, koliko solz prelili, kadar so častiti oča od njih slovo jemali, mislimo da se ložej občuti, kot pa z besedami dopové. Tri in dvajset let star gre v prvi boj. Veselil se sicer ni, in pa toliko manj, ker bil je prepričan, da Bog svojiga dopadajenja nima nad vojsko, temuč de je ona le samo kazen njegove pravičnosti; vender pa je pokoren oblasti, ki je od Boga postavljena, in se v boju tako hrabro obnaša, da ga vsi spoštujejo in ga vojskovodja častnika ali oficirja okličejo.

Pa ne le samo na častnim polji, kakor po navadi bitviše zovejo, se Miklavž pogumno obnaša, ampak tako tudi skoz devetnajst let v vrado ko pravičen in torej priljuden župan in moder svetovavec svojiga kantona. Ni gledal ne na obilno plačo in na častitne trake, in na časne dobičke, toliko več pa na dobro in korist svoje domovine. De mu je bilo pa dušno zveličanje še bolj pri sercu, kot vsa

posvetna čast, spričuje ta-le prigodba. Nekdaj sedi pri sodnji mizi, kjer so imeli s posebno zviti pravdo opraviti. Od ene in druge strani se rabijo vse le mogoče zvijače, in tudi med svetvalci edinosti ni. — H koncu po redu svoje razsodbe dajejo, kar zagleda Miklavž, da več sodnikam ognjen plamen iz ust šviga. To ga vale prepriča, kako težek odgovor sodnike in uradnike čaka pred Gospodam nebes in zemlje, pred Sodnikam živih in mertvih. Ta misel ga vsega pretrese, in hipoma odloči, se zanaprej znebiti vsake posvetne službe. Nič ne pomaga ne prošnja ne očitanje, ne opominjanje ne svarjenje. „Boga je treba več ubogati, kot ljudi,“ veli vredni mož, in se svojimu vradništvu odpové. Petdeset let je svoji deželi častito in zvesto služil in se za njo trudil in mučil, — in kakošniga plačila zdaj tirja? — Njegova hiša je v nar lepšim redu, predragi oča mu še živijo, in če tudi več ne delajo, vender pa dobro svetvajo; sinovi in hčere so mu odrašeni in dobri, skerbna in zvedena Rotija pričakuje blaženiga večera svojiga pozemeljskiga življenja. Pri tem takim stopi neko jutro Miklavž k nji in spregovori: „Rotija! dosti let že imam v svojim sercu neko željo, ki naj ti jo zdaj razodenem, in jo razodeti moram. Mislim, da sim tako gospodaril, kakor bi mi bilo vsako uro umreti, moja oporoka je narejena, in za vse je preskerbljeno, — zato se pa zdaj ločim od svojega priletniga očeta, od tebe in od svojih dragih otrok — za zmiram. Nar perva umetnost življenja je: „srečno umreti.“ Zveličanje moje duše mi zapoveduje, od dné do dné si bolj do živiga gnati to umetnost, in to želim z Bogo pomočjo, kolikorkoli bo mogoče, tudi si prizadeti. Ves hočem svetu odmréti, in v postu in molitvi v pušavi Bogu služiti. Glej, moja Rotija! to je Božja volja, ki mi kar mirú in pokoja ne dá, se ji li ti hčeš ustavljati?“ Kaki občutki, da so sprehajali zlahtno serce blage družice Miklavževe, se ne more popisati. Ločiti se od bitja, ki ji je bilo za Bogam in svetniki na svetu nar ljubši! — Pa pobožna žena se kmali zavé, oberne svoje oči proti nebesam in zdihne: „Zgodi se tvoja volje, kakor v nebesih, tako tudi na zemlji!“ — Ne tako lahko se dajo vtolažiti do smerti žalostni otroci, ki ga prosijo, rotijo, stokajo in jokajo, da bi se kamen mogel vsiliti, ne zapustiti jih. Ali če se je ravno temu blagimu možu serce tergalo, on v molitvi polajšanja za svojo britkost iše, in terden pri svojim sklepu ostane. Zdelo se mu je, da njegovo dušo njen neumerljivi Zenin v pušavo kliče, da bi se tam ločena od sveta v sveti samoti in v preserčnih pogovorih z njim veselila in le samo njemu živela. (Konec nasled.)

Nekoliko modrostovstva.

Ljubi moj Dragotin! Kakor iz Tvojega zadnjega pisma posnemam, se Tvoje misli in čutila ne vjemajo z mojimi zastran keršanskih sploh, in posebno katoliških misijonov med divjimi narodi vroče Afrike in daljne Amerike. Kajti v tem listu občuduješ Ti sicer pogumnost misijonarjev, ki se upajo med divje ljudi, kjer jim tisuč in tisuč nevarnosti žuga; — pa vender tudi miluješ njihovo kratkoumnost, kakor praviš, ker se za tako nepotrebno reč, kakor se tebi véra zdi, toliko prizadevajo, in Ti je žal za divjake, ki po misijonarjih tem več ob svojo srečo pridejo, zakaj misijonarji, praviš, jim večidel vse to, kar jih je dozdej z naj večo radostjo napolnovalo, kakor greh pod ostro večno kaznijo prepovedujejo.

Res je, dragi prijatelj! da katoličanom sveta vera veliko dozdevnega in goljufivega, neslanega posvetnega in mesenega veselja prepoveduje, — pa zavoljo tega imaš ravno tako malo pravice, sveto vero kakor sreči človeški škodljivo in tedaj nepotrebno reč grajati, kakor malo ima bolnik prav, ki noče grenkega, od zdravnika zapisanega zdra-

vila jemati, rekoč, da ga nesrečnega dela, da je njegovi sreči škodljivo in zavoljo tega nepotrebno.

Le tedaj, ko bi se dokazati dalo, da je človek samo le za ta svet stvarjen, in da s smertjo za njega na veke vse mine, in pa, da ni nobenega bitja, ki bi s svojo vse-mogočno roko v tem življenji in po smerti našo osodo vladalo, le tedaj bi bila vera prazna, nepotrebna in celo sreči človeški škodljiva reč, kajti sv. vera v našem pomenu ni drugega, kakor prav živo, vsestransko določljivo prepričanje, da človek z vsim svojim djanjem in nehanjem sam za se prav nič ni in nič ne more, temuč je ves in popolnoma navezan na božje bitje z vso svojo časno in večno srečo. In ker se neoverzljivo dokazati da, in je dokazano, da ima človek neumerljivo dušo, in da ga zavoljo tega po smerti neskončno srečna, ali pa nesrečna večnost čaka, in da biva nad nami vsemogočni Bog, ki ima moč, oblast in pravico, že tukaj na zemlji nas srečne, ali pa nesrečne storiti, zato je sveta vera vsakemu človeku potrebna, kajti beseda „potrebno“ je izraz razmere med pogojem in pogojuim, in ne terja nicesa drugega, kakor da mora vsaki, ki hoče kaj pogojnega doseči, tudi zadevajoči pogoj dopolniti.

Ni ga pod milim nebom, ki bi sreče ne zelel, in pa tem bolj, kolikor večja da je; ne more ga tedaj tudi ne biti, ki bi notel večne sreče, ako je gotovo prepričan, da ga po smerti večnost čaka. Če pa tedaj vsaki človek hoče večno srečen biti, mora tudi vsaki sveto vero imeti, ki je pogoj našega zveličanja, kajti brez vere ne more človek poti vediti, ki v nebesa pelja, pa tudi ne pozná potrebnih pripomočkov, ki ga na tem potu podpirajo, da ne opeša, in ne zastane.

Si li resnično Ti tako globoko prepričan, da za človeka ni večnosti, kakor praviš? — Sicer dokazuješ v svojem pismu, da ni med truplom in dušo njenega razločka, ker se razvitek, kakor praviš, tako imenovanih dušnih moči natančno ravná po stopnji razvitka telesnih moči, kajti „dokler je truplo nježno in nezmožno, praviš, so nježne in nezmožne tudi dušne moči; če je truplo boleno, boleha tudi tako imenovana duša; če truplo starosti oslabi, se starajo in slabijo tudi dušne moči;“ — pa vendar nima Tvoj dokaz za mene prav nič prepričevalne moči, kajti podlaga, na kateri stoji, je tako perhka in suha, da se mora vneti in zgreti berž ko se je luč prave razsodbe in znanosti dotakne. — Če zavoljo tega ne more biti njenega razločka med dušo in truplom, ker se razvitek dušnih moči ravná po razvitku telesnih, tedaj tudi med podobarjevim uzorom (podobo) in njegovim dletom ni razločka, kajti skušnja nas uči, da se tudi stopnja kipove krasote ravná po stopnji dletove izverstnosti, in vendar vemo, da je dleto le orodje, katerega podobar potrebuje, če hoče svoj na dleto čisto nič natvezen uzor (podobo) v kamenu izraziti (izsekati); — truplo je tedaj le orodje, ktero mora dušo imeti, ako hoče svoje opravila opravljati.

Pa tudi djavno se da dokazati, da Ti z nevernikom Lukrecijem vred, ki je pred dva tisuč leti ravno tako pisal, nimaš pravo, ampak da je

Duša za se obstoječe, od trupla razločno bistvo.

Bistvo imenujem to, kar med vsemi spremembami za se vselej ravno tisto, nespremenljivo ostane, n. p., ako imam v kaki posodvi vodo, zamorem ravno tisto vodo enkrat v led, drugokrat pa v sapor spremeniti, in tako dobim na videz v svojo posodvo čisto drugo novo reč, ako ravno sim prepričan, da je ravno tista voda še zdaj pričujoča v podobi ledú ali pa saporja, če je posodva za sapor pripravna; oblike so sicer različne, pa vendar mora nekaj v vodi biti, kar se ne spremeni, akoravno se oblika spremeni, in kar je vsem oblikam lastno, kajti da bi se tudi to spremenilo, tedaj bi morala tudi v naši priliki druga stvar, kakor omenjena voda, v posodvo priti, kar se pa ni zgodilo;

in ravno ta nezapopadljiva stvar, ki se med spremembami ne spremeni, je bistvo.

Ker so pa naši duši vse lastnosti bistva lastne, zato mora tudi naša duša bistvo biti. Da ima naša duša vse lastnosti bistva, nam priča neoverzljivo naša zavest, kajti človek si je svest, da biva nekaj v njem, kar čuti, misli in prosto voljo ima, in se nikdar ne spremeni, akoravno se čutila, misli in volja človeka spreminja, zakaj, ako bi se tudi to bistvo, ktero čuti, misli in hoče s svojimi čutili, mislimi in voljo spreminjalo, tedaj bi se tudi s čutilom, mislijo in voljo vred spreminjeno bistvo (ki bi še tega imena vredno ne bilo), poprejšnjih čutil, misel in volje nič več spominjati ne moglo, kajti ono bi bilo od poprejšnjega čisto razločno; ker pa vemo, da se še čez dolge leta človek svojih nekdanjih čutil, misel in volje spominja, mora tudi podstava, na kateri se razne čutila, misli in djanja volje po versti vresničujejo, zmirej ravno tista, nespremenjena ostati, to se pravi, bistvo biti.

Da je duša človeška bistvo, tega si se, kakor mislim, prepričal; da je pa duša bistvo razločno od trupla, izvira iz tega, ker je duši lastno misliti, kar truplo nikdar ne more, ker je truplo tvarina iz mnogo posamesnih delov obstoječa; kar pa ni enojno to tudi misliti ne more, zakaj ako bi tista stvar, ktera misli, iz sledečih treh A, B, C obstala, bi zamogel del A ob enem času svojo lastno misel imeti, kakor B in C ob ravno tistem času svojo lastno, in vse te misli, ktere bi ti trije deli ob enem času imeli, bi znale razločne bití, tako, da bi del A, ravno tisti čas, ko bi, postavim, del B pesme zlagal, in del C pravoslovja se učil, neizmerne pote, po katerih se zvezde takajo, premišljeval.

Ker pa na celem svetu ni človeka, ki bi ob enem in ravno tistem času kos bil več kakor eno samo misel v glavi imeti, in ker vsakemu človeku njegova lastna zavest priča, da biva v njem eno samo bistvo, ki vse vé, kar koli misli; je jasno ko beli dan, da mora tista stvar, ktera v nas misli, enojna biti.

Če mora pa stvar misleča enojna biti, tedaj je tudi jasno dokazano, da truplo ne more misliti, ker je iz posamesnih delov sestavljeno. Če pa truplo misliti ne more, tedaj tudi ne more truplo in duša vse eno biti, ampak zraven trupla se mora biti človeku lastna druga stvar, od trupla, ki je iz več delov sestavljeno, celo razločna, enojna, kateri je lastno misliti, in to enojno, od trupla čisto razločno bistvo je duša človeška.

Glej dragi moj prijatelj! človek ima tedaj dušo od trupla čisto razločno, ktera tudi s truplom vred ob času smerti konca nikdar vzeti ne more, ker je, kakor sem Ti dokazal, bistvu enojno, ktero iz nikakoršnih delov ni zloženo; zakaj ker iz delov obstoji, se tudi ne more v dele razdeliti, ker jih nima, kar se pa v dele ne da razdeliti, se tudi ne da pokončati, kar se pa ne da pokončati, mora vedno to ostati, kar je, — in zato je tudi naša duša neumerljiva, ker se ko stvar enojna, v dele razdeliti in tako pokončati ne dá.

Jožef Šuc, kaplan.

(Dalje prihodnjic.)

Visoko, prijetno in koristno premišljevanje,

s katerim se vsi znotranji počutki presveti Rešnji kervi posvečujejo, zlasti pri sv. maši.

(Za post.)

1. Duhovne oči gledajo presveto Rešnjo kri. — Ko se pri povzdigovanji zgodi nar veči skrivnost in se vino spremeni v sv. Rešnjo kri, glej s svojimi duhovnimi očmi to prežlahtno rožnato kri. Kadar se v tvojim lastnim telesu godi skrivnost natorna in se jed in pijača spreminja v tvojo lastno rudečo in zdravo kri, takrat ti tega čudeža

ne moreš viditi s telesnimi, ampak k večimu z duhovnimi očmi. Pa tudi ko se na altariji spremeni vino v Jezusovo kri, tega ne moreš s telesnimi, ampak le z duhovnimi očmi gledati; zapopasti pa ne tega ne uniga ne moreš, ker oboje je skrivnost: ena natorna, druga čeznatorna. Toliko zvestejši torej glej z duhovnimi očmi to predrago sv. Rešujo kri, ki jo je naš Zveličar za nas prelival, in prevdarjaj: kdo je tisti, ki jo je prelival, zakaj, kako in s kakošno ljubeznijo jo je prelival. Kakor se razlija lepa mavrica po obnebjih, tako se je izlivala sv. Rešnja kri iz Jezusovih ran, v tolikih mavricah, kolikor je njenih predragih curkov in studencov bilo. Prelepe barve te mavrice pa so imenitne čednosti Zveličarjeve, ki so se po tem prelivanju razodevale: poterpežljivost, ponižnost, ljubezen do človeških otrok, in brez števila družih. O pregleduj te mnogobarvne in predrage mavrice!

Kadar pa gledaš z znotranjimi očmi sv. Rešujo kri, se zavzemi, obudi ljubezen in naj priserčniši hvaležnost za ta visoki nebeški dar in reci s pobožnim Ludvikam de Ponte: „Ali je to vender mogoče, da bi Bog tolikiga veličastva za tako nevredno stvar, kakor sim jest, tolikanj predrago kri prelival, in da bi s tolikim lastnim terpljenjem meni pomoči iskal? Bodi hvaljena dobrota, ktera nima ne meje, ne mere!“ O predrago kri mojiga Zveličarja! kar koli sim s svojimi duhovnimi očmi vidil, nič ni bilo tako lepiga, tako častiljiviga, tako razveseljiviga, nič tako poživljavniga, nič tako zveličavniga, kakor je prežlahtna mavrica, sveta Rešnja kri mojiga Zveličarja na altariji.

2. Z duhovnimi ušesi poslušaj glas in prijetni šum, s katerim teče in kliče predraga Jezusova kri. Kadar spomladi po vertih in travnikih začne poganjati in rasti, vidiš sicer, da se zlagama spreminja sočnost iz zemlje in vlaga iz obnebjia v pisano rožnato cvetje, pa nič ne slišiš, kako natora — ta od Boga stvarjena tovarna — dela, melje in tolkljá, ko se to godi, — to zamoreš slišati k večimu z duhovnimi ušesi, to je, v svojih mislih. Enako zamoreš le z duhovnim ušesam poslušati, kako se na altariji iz vina kar na enkrat naredijo in razcvetó prelepe rožice sv. Rešnje kervi Jezusove. Poslušaj pa tudi z duhovnim ušesam glas té presvete Rešnje kervi in premišljuj ter reci: Res je veliko grešnikov v cerkvi pri sv. maši, vender pa ta preimenitna kri ne kliče za maševanje k nebeškemu Očetu, kakor nekdanj Abelnova, ampak, kakor kri pohlevniga Jagnjeta, kliče za usmiljenje in odpusanje ubogim grešnikom. O kako ljubeznjiv je ta glas presvete kervi tvojim ušesam, revni grešnik, in s kolikim zaupanjem zamoreš pričakovati odpusjenja svojih grehov! Boš mar pustil zastoj ta milostljivi studenček odsumljati? Ne boš li svojiga glasú z glasam Jagnjetove kervi sklenil in klical: „Usmili se, o Bog, usmili se mene! Daj, da Jezusova predraga kri nad menoj ne bo zgubljena!“

Poslušati pa tudi hočem pri sv. maši tisti glas Jezusov, ki me nagovarja in pravi: „Ker sim jest svojo predrago kri zavolj tebe in v tvoj prid prelival; daj tudi ti meni svojo kri v pokoršino, ustavljal se namreč grehu, če je treba, tudi celó do prelivanja kervi, in ne privoli vánj.“

(Konec nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. 3. t. m. ob 9 dopoldne je po dolgi bolehnosti v 72. letu svojiga življenja umerl gosp. Janez Nep. Šlakar, vitez ces. Franc-Jozefoviga reda, častni korar, knežje-škofijski in šolski častni svetnik, dosluženi vodja normalne glavne šole, vodnik kranjske hranilnice itd. Ranjki je bil rojen v Kamniku l. 1791, mašnik posvečen 1816, in potem nekako 1 leto kaplan na Berdu in nekatere mesce v Mokronogu, potem katehet na ljubljanskih dekliških šolah pri č. gg. Ursularnicah, naslednjič ondi spovednik in šolski vodja, potlej tudi vodja normalnih šol (ne-

kaj časa je imel obé službi ob enim) in učenik za pedagogiko. L. 1858 je bil po dolgi delavnosti v pokoj prestopil in se je potem kakor vodja zlasti z vravnavo ljubljanske hranilnice pečal, kteri je s svojo umnostjo, znajdenostjo in marljivostjo nad vse misli veliko veljavo pridobil. Kakor je že v življenju veliko dobriega storil, je tudi svoje premoženje v poslednji volji nar veči del za uboge odločil. Kamniška ubožnica dobi za istino (kapital) šest banknih délnic (akcij), ubožnica ljubljanska 1000 gold., ubožni v predmestu Gradiši 200 gold., oskerbnišnica malih otrok 200 gold., usmiljene sestre v Ljubljani 500 gold., zaloga za učeniške vdove metalikno obligacijo za 1000 gold., za sv. maše je določeno 200 gold. Med ubožne šolarje ljubljanske izgledne glavne šole se ima razdeliti 1000 gold., in med ubožne šolarice ursulinske dekliške šole v Ljubljani tudi 1000 gold. Peterim prijatljam je določeno po 20 cekinov. Iz derzavnih dolžnih pisem za 2000 gold. se ima narediti šolska zaloga letnih 90 gold. za ranjciga žlahto, ktero bo zamogel učencem že v 2. odredu glavne šole začeti vživati. Ko bi ne bilo nikogar iz žlahte, je vloga za kamniške mestnjanske sinove sploh, pa le dokler ne bo za vlogo sposobniga učenca iz ranjciga sorodovine. Ursulinska dekliška šola dobi tudi domestikalno obligacijo za 1510 gold., s ktere odstotki (zdaj po 2 gold. od sto) se bodo kupovale šolske darila ali premije. Mil. škofu so zročene vse podobe in zlata korarska verižica. Potem je odmenjeno nekaj za žlahto, posle in zverševavca poslednje volje (gosp. dr. Kavčiča). Še je v pristavku določenih 3000 gold. mestu Kamniku za vredbo dobre poti iz mesta na Žale (pokopalise). Kar čez vse to ostane, se bo obrnilo za napravo ubožnice v Šmartnim na Tuhinskim. Ta prihodnja naprava je tedaj prav za prav počezna dednica ranjciga dobrotniga gospoda. — Kdo bi pri takim testamentu ne sklical: Bog mu daj večni mir in pokoj, in večna luč naj mu sveti! Pristavimo naj še, da k sv. Kristofu spremljen je bil ranjki v četrtek, to je, 5. t. m. dopoldne ob devetih od veliko duhovnov, med kterimi so bilo tudi mil. škof, in velike množice družih vernikov. Pri sv. Kristofu so se brale še sv. maše in potem je šlo truplo počivat k deležu vsiga človeštva.

V Ljubljani se je god preslavnih aposteljnov ss. Cirila in Metoda še dokaj obhajal. Že v nedeljo ju je več pridigarjev v svojih ogovorih preslavljal; v nedeljo-večer je v čitavnici g. dr. Bleiweis z veliko pohvalo bral njuno življenje, ob kratkem sestavljeno po gosp. Levsteku; v god sam pa so imeli prečastiljivi gosp. stoljni prost Anton Kos v stoljni cerkvi slovesno sv. maša z asistencijo, pri kteri so gg. bogoslovci po svoji navadi prav izvrstno peli, vmeš tudi več pesem od ss. Cirila in Metoda. Na zadnje se je prav lepo podala zahvalna pesem (Te Deum) — ne le sploh zavolj ohranitve sv. vere, ampak tudi sicer zavolj mile skerbi Božje za Slovence, ker akoravno so marsikaj terpeli od časov velikih teh aposteljnov, nas je vender še čedin kupček do 80 milijonov. Če tudi sta ss. Ciril in Metod ta dan s snegom belila, kakor bi bil plahte tergal, če tudi je bilo šolstvo (ob 9) pri svojem uku, in je bila precej ob 10ih seja deželnega zbora, se je bilo vender toliko ljudstva iz vsih stanov zbralo, kakor sicer ob nedeljah, in mora se reči, da so se pri svetem opravilu po slovensko, t. j., čedno obnašali. Tudi v predmestni ternovski cerkvi sv. Janeza Kerstnika je bila v ta namen zjutraj peta sv. maša z blagoslovoma, in pela se je med drugimi tudi pesem ss. Cirila in Metoda g. Hitzingerja (Koled. 1862). Prav veliko ljudstva se je bilo zbralo. Ravno ta cerkev, ki ima že podobi ss. Hermagora in Fortunata, dobi še to leto tudi podobi ss. Cirila in Metoda k altariju sv. Križa. — Bog daj, da bi bilo vse v časni in večni blagor Slovcem!

Prošnja zastran Šmarnc. Šmarnice so se na Slovenskim ljudstvu vsih stanov brez razločka neizrečeno prikupile, in le slep bi mogel biti, kdor bi ne spo-

znal obilniga prida, ki ga to priserčno opravilo obroduje. Mogočno se z njimi verski duh poživlja in čednost pospešuje. Torej ni dvomiti, da se bo ta pobožnost ne le ohranila, ampak tudi čezdalje bolj razširjala; ljudstvo jih želi, in če jih doma nima, gre po cele ure in še delj, da jih dobi. Kakor pa se v pridigah tvarina menja, tako je dobro in treba tudi pri Šmarnicah. Desiravno imamo že več prav primernih šmarničnih bukev, bo vendar še zmiraj novih treba. Pa tudi na raznost oblike in družih okoliščin je dobro gledati, kolikor se dá. Šmarnično opravilo je namreč cvetlična pobožnost, in kakor je spomlad z raznimi cvetlicami pisana ali barvana; tako pristuje tudi Šmarnicam.

Po Slovenskim pa je veliko Božjih potov Marije Device, sem ter tje se vé kaj posebniga in spodbudniga, kar bi se v Šmarnicah dobro dalo porabiti. Veliko vernih kristjanov je o Šmarnicah ali o družih prilikah od Bogá po Marii kako posebno milost ali gnado doseglo, bilo kake velike nesreče obvarvanih itd. Take reči poživljajo zaupanje v Božjo pomoč na Marijno prošnjo in se v Šmarnicah lepo podajo. Kdor je v taci okolišinah, da kaj enaciga zanesljiviga vé, prosimo naj bi nam naznanil v boljši prid Šmarnic, ki jih zopet želimo pisati, ako bo Bog dal. Tako delajo Nemci, Italijani in drugi olikani narodi, da razne dogodbe svojiga naroda v spodbudo mlajšim zapisujejo; tako delajmo tudi mi. Prosimo torej, kdor koli ima ali vé kaj take, bi djali, domorodno-Marijne tvarine, primerne za Šmarnice, naj nam jo blagovoli poslati, nar prej ko je moč, jo bomo dobro porabili pri Šmarnicah, ako bo le kolikaj malo čas dopustil, jih izdelovati. Vredništvo.

V Brežicah bodo 23., 24. in 25. t. m. obhajali slovesnost 23. japonskih svetnikov. Začetek je tiho nedeljo zvečer.

Iz Notranjskiga. (O Kalvariji.) Vem, „Danica“ blaga, da od mnogih dopisov si preobložena;*) al vendar želim, da bi te-le besede kam vmes pridjale; — vem pa tudi, da ti ne gledaš na to, od koga da je pisano, ker ti gledaš več na pravico, kakor na stanove in obraze. Imam ti povedati, da pred malo časom se podajo (sic?) družina delat na pristavo svojega gospoda; gospod jim je pa tudi, preden se podajo, vso pot do pristave natanko razložil, tako da imeli niso kam zaiti. Al domačim je bilo več pri sercu blago, katero so s svojim spačenim veseljem pridobili, kakor nauk njih razumniga gospoda, in zategavoljo so tudi pot zgrešili. Bilo je pa mnogo dobrih ljudi, kateri so jim v sili pot kazali, in med drugimi je šel tudi ravno po tajisti poti moder mož, s svojimi tovarši, kateri je vedil svojo in svojim bližnjim pot ravnati. — Moževa dobrota je bila v kratkim obilno znana; tedaj dobrimu možu vsaj nekoliko hvale skažejo s tem, ker z drugim niso mogli, da so razglasili po celi okolici, koliko dobriga da jim je dobri mož steril. — **)

Tako tudi jez. kakor nevedin mnogih zapopadkov, postavim tukaj ene besede „o Kalvariji“, ker vendar upam, da nisim nar bolj neveden med vsimi stanovi, duhovne bukke zapopasti. Rečem tedaj: tri reči so, katere tem preimennim bukvam slavo kličejo.

1. Te bukke slavi njih zvananje ime „Kalvarija“; ker ime te sv. gore je više, kakor vse zemeljske gore in hribi; nje ime na vekomaj ne bo pozabljeno; ker pripustil je naš mili Stvarnik, da reči nar večih skrivnosti Božjih so se le na proti nebu kipečih gorah godile, kakor: kadar je Bog hotel svojih deset zapovedi Izraelu dati, si je k temu goro Sinaj izvolil; Sin Božji je osem zveličanskih čednosti svojim učencem na gori razlagal; na gori Taboru se je trém svojim aposteljnjam, Petru, Jakopu in Janezu v svitli po-

dobi prikazal; ko se je hotel z molitvijo k svojimu terpljenju pripravljati, se je on na Oljasko goro podal; kadar ga je pa ljubezen gnala, delo človekovega odrešenja dokončati, si je k temu Kalvarsko goro izvolil. — Ravno kakor je bil Abraham na visok hrib stopil, kadar se je bil namenil po ukazu Gospodovim svojega ediniga sina Izaka Gospodu darovati. Tako je tudi nebeski Oče hotel, da naj bi se njemu kervavi dar za odrešenje človeškiga rodú od Sina Božjiga na Kalvarski gori opravil. Tedaj slava vam bukke, ker ste tako z dišečim vencam „Kalvarija“ ovite; al še vikši slava bodi možu, kateri jih je s tem neprecenljivim imenam kerstil!

2. Te bukke slavi petnajst križevih potov, ker oni vse stanove obsežejo: so za grešnike in spokorne, so tudi v veliko duhovno rast nedolžnosti; razlaga podob je tudi neprecenljiva dobrota in vse zahvale vredno delo. Pridni bravec, kateriga je veselje al ne veselje, beri le razlago podob, in kmali ti bo zadosti, da se boš v duhu znašel pri vsim Kristusovim terpljenji, da boš tako rekoč v Kristusovim terpljenji kakor zamaknjen, tako da vse mesene strasti bodo zdajci od tebe odstopile.

3. Te bukke slavijo tako žive in različne podobe; tudi te podobe glej z vernim očesom in rečem ti: veliko duhovno koristi ti bo pogled obrodil. Bodi tedaj serčna zahvala preč. gosp. Jožefu Zupanu in vsim pomagavcam tih tolikiga spoštovanja vrednih bukev, po smerti pa večno plačilo. Z Bogam! (Ker je bilo zastran tega že poprej dostikrat govorjenje, smo zdaj ta spis sprejeli le zato, da bi se premišljevanje Jezusoviga terpljenja tolikanj bolj razširilo in se v njem serca vernih obilniši posvečevale ta postni čas. Torej naj še to pristavimo, da po želji več duhovnov se v prid ubožniših „Kalvarija“, terdo vezana, brez podob, dobiva tudi po silno nizki ceni, 70 kr. Vr.) T — č.

Sežanska fara je poslednjo nedeljo pretečeniga mesca obhajala veliko veselje, namreč vmestenje svojiga noviga gospoda fajmoštra.

Sežana, do zdaj kaplanija Povirske fare, ima do 1800 duš; ker pa je vedno, posebno poleti, tudi veliko ptujcov, je bilo silno težavno, samo enimu duhovnimu vse potrebne duhovske opravila dopolnovati, zlasti ker tukaj niso samo Slovenci, ampak tudi Italijani. Sežanci, spoznavši potrebo, so delali in prosili že skorej 15 lét, da naj bi se Sežana povzdignila za samostalno faro, in dobila duhovniga pomočnika. Kakor povsod se najdejo težave in oviri, tako je bilo tudi tukaj. Ali pri gorečnosti nevtrudljiviga c. k. okrajniga predstojnika gosp. Avgusta Rechfelda, in enako za blagor Sežancov vnetiga župana gosp. Dragotina Polaja so zginili vsi oviri. Sad nju truda je, da je Sežana povzdignjena v samostalno duhovnijo, in je dobila duhovniga pomočnika, in ker ima duhovnija volitno pravico, si je 29. grad. 1862 izvolila perviga fajmoštra.

Izmed gospodov, ki so za faro prosili, so bili enoglasno izvoljeni častiti gosp. Jožef Koman. Germenje topov in veselo zvonjenje je naznanovalo vsi duhovnii, da je dobila očeta.

Poslednjo nedeljo pretečeniga mesca pa je bilo vmestovanje. Veliko ljudi iz ptujih duhovnij, veliko gospodov in gospé iz bližnjiga Tersta se je bilo zbralo k slovesnosti. Tudi naš prečastiti milostljivi škof so nas s svojo pričujočnostjo obilno razveselili, ter so sami v Sežani vmestili čast. gosp. fajmoštra.

Po navadnih obredih, ki jih sv. Cerkev predpisuje, stopijo prečastiti milostljivi škof pred altar, ter v gladkim čistim slovenskim jeziku hvalijo vpervič Sežance, da niso le z besedo, ampak tudi v djanji pokazali, da občutijo živo potrebo, duhovniga pomočnika dobiti; duhovnija namreč sama plačuje gosp. duhovniga pomočnika.

Potem prijazno razlagajo tehtne dolžnosti, ktere imajo farani do svojiga fajmoštra, in poslednjič priporočujejo, da čast. gosp. fajmošter naj skerbijo z lepim naukam in zgleddam česno in večno sebi izročene verne osrečiti. Po slovesni sv. maši so milostljivi vikši pastir slovesno podelili

*) Dopisov ni nikoli preveč, ker v njih je hram duha in zgodovine slovenske dežele; torej prosimo dopisov od vsih krajev, kjer koli se kaj znamenitiga zgodi, ali pa če želi kdo o kaki zadevi kaj spregovoriti itd. Vr.

***) Spiritus spiritus veterum Slavorum, qui in similitudinibus loqui solebant, uti quam maxime apostolus Slovenorum Cyrillus, sicut ex ejus vita patet. Vr.

sveti blagoslov. V lepi okinčani sobi po slovesnosti niso le blagi gospodje in gospé, ampak tudi prosti kmetji in njih gospodinje pri dobrim obedu napivali na zdravje novoizvoljenimu gospodu fajmoštru.

Slovesno, kakor smo jih sprejeli, spremimo poslednjič prečastiga našiga vladika na kolodvor; slavoklici in hvaležne serca Sežancov so jih spremljali dalje v bližnji Terst.

O tej prelepi slovesnosti se še vedno govori, in dokler bodo serca pričujočih bile, gotovo v živim spominu ostane, kakor tudi pri njih mlajših. Daj pa tudi, večni Oče! da bi Sežanci združeni s svojim gosp. fajmošтром enkrat pri Tebi še večji in čistejši veselje obhajali.

V lavantinski škofiji je po novem duhovskem imeniku: 172 fará; 46 lokalij; 194 kaplanij; kuratnih in grajskih beneficij 6. Duhovnih pastirjev je 386; v družih službah je svetnih duhovnov 28, redovnih 31; dosluženih in obnemoglih 46; vsih duhovnov 495; cerkvá in kapel 620; vsih vernikov 417 650. Umerlo je preteklo leto z mil. škofom Slomšekom vred 14 duhovnov.

V Konjicah na Štajerskem so imeli pretečeni advent duhovne vaje za device; ravno uni teden pa za zakonske žene — z dekanijskimi gg. duhovni. Kolikor nam je znano so imeli v. č. g. Virk unkrat te-le mične 3 nagovore: I. Namen sv. vaj in namen kersanske device. II. od smerti in sodbe. III. Štirje mertvaški grobi (mesnice) nedolžnosti in čistosti: a) gizdost (lišpanost in prevzetnost), b) dušna in telesna lenoba, c) obiskovanje oštarij ali kerčem, d) nečistost. — Slovesnost ss. Cirila in Metoda po Štajerskem po več krajih prav lepo obhajajo, po nekterih s splošnim podučevanjem in obhajilam po stanovih med osmino tega praznika. Želimo, da bi se nam te obhajanja od vsih strani naznanile, ker so silo tehtne za zgodovino zavolj tisočletnice, da se tudi v odmenjeni spominici kaj ohrani.

Iz Zagreba. Teško je, draga „Danica,“ da bi Ti te dneve kaj primernega naznanil. Kamorkoli se je oziral človek, vidil je le veselje, čul jahukanje in druge posvetne veselice. Tù se je godlo, tam plesalo, tù igralo itd., — vse je hotlo pustnih časov navžiti se in strastim svojim zadovoljiti. „Kjer je ples, tam je vrag,“ sem velikrat slišal, in tudi poleg mnogokratnega prepričanja previdil sem tudi letos resničnost tih besed, začuvši, kako je marsikteri nočnjak napil se pri plesih smertnega leka, in drugi zopet pri drugi kaki zabavi si bučo okervavil, ter je potem s tako več dni v lepih verižicah pusto kako izbico mogel premisljevati. Gotovo mora stari oča Kurent že veliko tacih vernih svojih sinkov zaznamovanih imeti v svoji pisarnici! *) Ta navada je pa vkoreninjena menda le bolj po mestih, ker prosti kmečki ljudje razun nekterih razuzdanih kerčem, navadno pusta s primernimi veseljami odpravijo: pi-jejo in jedó nekoliko obilniši imenovani večer, malo kaj pokremljajo, potem pa obrišejo nože in vilice, jih zamotajo, ter za kako polico spravijo, da naj se tam — kakor velé — tudi te mesene priprave postijo. Kjer tako delajo, se ni še bati pregrešnih razvád. So pa tudi taki, katerim je vse eno, petek ali svetek, post ali nepost, ki nič ne mislijo na Boga in sv. vero, Cerkev in njene zapovedi. Taki tudi po krivici Post obhajajo, ki se potlej ne postijo; zakaj pustovanje po naši misli ima biti poslednja nedolžna veselica tistim, ki se potlej res 40 dni postijo. Drugi pustovavci pa ravno tako brez vzroka in torej brez glave pustujejo, kakor uni, ki na medvedovo kožo pijejo, dasi-ravno še nad-nj ne gredó. Takim se smiluj Bog! — Kako gerdo in nesramno se vedejo nekteri brezbožni nesramneži, naj pričuje, kar je neki znanec doživel, in more v sedanjem postnem času v rezni poduk biti, kam človek pride, kateri nima strahú Božjega. „Sedim,“ mi pripoveduje, „v neki kerčmi, ter pijem ol. Naproti meni — bil

je ravno postni dan — okrepcuje se tudi mala nezatna družbica s sladkim vinom in z dišečo pečenko. Brez ozira na njih pogovore, zaslišim naključno zaraščenega vinoljuba, kako živo je terdil, da posta nikdar po postavah ne spolnuje. Potem pa drugi zanikarnež moško vstane, vdari hrabro z debelo roko po mizi vprašaje, kdo vgane, kako zamoremo Boga najhuje razjeziti? Sloné na mizi vsi razmišljujejo in mnogotero odgovarjajo, vendar pa nobeden pravega ne zadene. Potem sam svojo nesramno razuzdanost razvozlá, rekoč, da Boga zamoremo najhuje razžaliti, če kak velik post jed z maslom in mašobo zabelimo. Pri teh besedah zakrohota se vsi ter kličejo, da, res, resnica je. Ves sem derhtal (se tresel), nadaljuje poslušavec, serce se je balo tolči, ko sem slišal take razgovore. Mislil sem, da bode kazen božja očitno in neutegama prisla nad te bogopsovce (preklinjevalce), in nekako boječ sem se tiho izmuznil iz te kerčme.“ Če imenovana družba še vživa Božjo milost, ne vém; — povedal sem le, kakor sem slišal *). — Med tem časom, ko so nekteri bedarili po mestu in v obilni meri vživali pustne čase, imela je šolska mladost po navadi tri dni pred pustom vsaki dan ob 9. uri zjutraj pri sv. Marku mašo in po maši molitev (klečanje) pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Tega klečanja so se vdeležiti mogli vsi dijaki, ki so bili v Zagrebu pustne dni. K tej blagi in serčni pobožnosti se je zbiralo tudi dovolj ljudstva od zunaj mesta; posebno so zopet kazali kmečki ljudje svoje pobožno serce, ker njih veči del je po golih kolenih hodilo po cerkvi ter ponižno prosilo blagodara od Najsvetejšega. Lepo priložnost, post spodobno posvečevati, dajejo zlasti postne pridige, polne lepih nauk, ki se obhajajo v tem le redu: V prvostojni cerkvi pridiga preč. gosp. kanonik Tomaž Gajdek; o sredah v cerkvi sv. Katarine čast. gosp. Štefan Novotný; o četertkih čast. gosp. Fidelis Höpperger, kanonik, v cerkvi usmiljenih sestrá; o petkih v cerkvi sv. Marka čast. oče Henrik Hergović, gvardijan tukajšnjega frauciškanskega reda; o sobotah v cerkvi Marije Device čast. g. Jožef Švec, prebendar prvostoljne cerkve, in o nedeljah pri sv. Ivanu čast. gosp. Anton Vranič, ondotni fajmošter. — „Katolički list“ naznanja, da je preč. gosp. dr. Franc Rački priredil za tisk važni glagolski rokopis vatikanske knjižnice, kterega je še v Rimu prepisal. Za potrebne pismenke ali čerke je poprosil „česki muzej,“ da naj bi se naredile primerne pismena, ktere bo kupil tukajšnji tiskar Jakič. Veli se tudi, da je česki muzej neki že vse vravnal. Tako se bode hervaška literatura zopet za korak naprej pomaknila, in Zagreb dobi imenitne tiskarske čerke, kakorsnih ne premore vsak tiskar. — Koncu naj še nekaj dodam. V Ljubljani in po drugih mestih mora velikokrat ta ali uni dijak šolo pustiti, ker nima, da bi učinio plačal. Tukaj se kaj takega zeló redko pripeti. Dijaki pokažejo blagócutne svoje serca v tacih zadevah s tem, da za takega sošolca nabirajo potem krajcarčke, ter mu pomorejo iz stiske. Ali ni to hvale vredno? Ravno te dni sem čul z veseljem tak primerljaj iz nekega razreda. Tako se morejo Slovenci marsikaj dobriga od Hervatev naučiti.

I. T.

Razgled po kersanskim svetu.

Zagrebska zgodovinska družba bo sveto leto ss. Cirila in Metoda z mnogimi slovesnostmi obhajala. Na svitlo misli dati spomenico, razdeljeno v zgodovinsko-jezikoslovni in pesniški del. Šolski sv. étnik in vikári ogleda, g. dr. Fr. Rački, ima za prvi oddelik že dokaj tvarine, povabili pa bodo tudi vse jugoslovenske pisatelje, besedoslovce in izverstne pesnike, da naj pošljejo odboru primernih spisov —

*) Lento gradu procedit Divina vindicta, sed tarditate judicii gravitate compensat. Počasi se bliža Božje maševanje; toda pozno sodbo z njeno težo nadomesti. Bog se zasramovati ne dá.
Vred.

*) Oče Kurent jim tudi „penzijo“ daje: enemu slepo oko, drugemu santavo nogo, skvečen nos. — nar večkrat pa gnjile pljuča in kratko sapo.
Vr.

verskih, narodovnih in sploh taci, ki segajo v delavnost slovenskih aposteljnov in na slovensko obredoslovje. V odboru za to reč so gg. Ivan Kukuljevič, dr. Rački in Veber. Poprosili bodo domorodce tudi radovoljne denarne pomoči v ta namen. Ker so pa kardinal vikši pastir za cerkvenoversko obhajanje tega godu 5. mal. serp. odločili, bode središnj odbor vsih slovstvenih in vedrilnih družb za to skerbela, da se bodo vse slovstvene in glavne družbe te cerkvene slovesnosti vdeležile, in prosili bodo svitlega kardinala, da naj bi se list in sv. evangelij pri slovesni službi Božji pela v slovenskem jeziku. Enako si hočejo prizadeti za primerno glasbo in slovensko petje pri službi Božji. Tudi za zunanje proslavljenje te slovesnosti in za besedo na večer se bo poskerbelo. Vse to „Kat. L.“ bolj obširno naznanuje.

Trienski knez in škof vabijo v latinskem listu avstrijske in nemške duhovne k sklepu tristoletnice sv. tridenskega zbora, ki je bil dokončan sicer v grudnu 1563, tukaj pa se bo zavolj zime v grudnu sklep obhajal 25. rozn. tekočega leta.

Nobena reč ne daje sadanjo dobo toliko opraviti, kolikor poljski upor; nemški, francoski, laški, angleški, slovanski listi polemizirajo vsak po svojem, vendar so skorej vsi zoper rusovsko trinostvo in grozovitost in zoper prusovsko zavezo z Rusom. Girardin v „Journal-u des Debats“ meni, „če Rusi tudi zmagajo, da ta zmaga bo ravno tako malo razločila, kakor malo so razločile druge, ker poljska reč je reč, ki je ne more več sila rešiti. Sila je v tem vse storila, kar koli je vedla in znala. Da sila nič ne premore, se je skazalo, ker ji vse zmage nič ne pomagajo. Mora se tadaj s cim drugim začeti, na pr., s pravico...“ On meni, da poljsko vprašanje je izmed tistih, ki se moraja rešiti, — ali s tem, da se mu dajo pravice l. 1815, ali pa da se nekdanje Poljsko brez tadanjih napak poverne. Ker sta pa Rus in Prus takrat tergala, čemur se je pravična Avstrija ustavljala, torej se ni čuditi njunimu sadanjemu obnašanju. — Iz Laškega se sliši, da je Mazzinova stranka silno marljiva med vojaki in delavci, da bi jih za prekuc obdelala, in „Armonia“ s strahom sumi, da je „kervava doba“ prav blizo. —

Lesniki, jabelka in lesnika.

Neki prismodež v Verdunu na Francoskem je volil svojema vnukinjama 30.000 frankov s pristavkom, ako odstopite iz reda usmiljenih sester; sodnija pa je ta pristavek po čl. 900 Napoleonovega zakonika pristela med take, ki so postavam in čednosti nasprotni, in je sestrama denar zročila. Slava taki sodnji! (Kat. L.) — Major Miša Atanazijevič v Beligradu je vladi podaril novo poslopje, ki je 100.000 cekinov vredno, da naj se napravi vseučiliše, in je še voljan na svoje stroške poslopje v red djati. Kdaj se bo v Ljubljani kaj takega slišalo? — Spodnje-avstrijski zbor je sklenil, da 12 zalog ali štiri pendij na dunajsko-novomeški akademii naj se v prihodnje vrvna „brez razločka na stan in vero.“ „Vaterland“ pravi: „Tega sklepa ne moremo poterčiti, ki volji prvih založnikov silo dela.“ Po takih skokih si lahko kak zbor na vse zadnje izmislil, skleniti, da do avstrijske krone naj tudi Garibaldi pravico ima. — Bily v življenji ss. Cirila in Metoda je dokazal, da Slovani so se le s tem barbarstva rešili in v zgodovini ohranili, ker so kersanstvo sprejeli; ravno tako gotovo je, da le v zvestem ohranjenji katoliškega značaja je Avstrii njena prihodnost zagotovljena. Sovražnik tega značaja je dušman mogočne Avstrije. — Rokovičar Jože B. v Pilznu je z britvo vrat prerezal neki Barbi J., s katero je imel nesramno zavezo. Morivca nato preganjajo in najdejo ga v logu mertvega; ravno s tisto britvo si je sam sebi vrat prerezal. — Lejte kersanske dekleta! takih zgledov je brez števila, de dekleta, ki nesramno znanje stori, zapravi dušno in telesno življenje.

Ne delajte znanja pred zakonom z nikomur, ampak živite čisto in pošteno, in ako menite, de ste za zakonski stan odmenjene, kadar pošten snubec pride, podajte mu takrat roko. Nikar ne prebirajte in ne poslušajte bukev od sanjarske ljubezni, in ako vam mevžarske pesmi od mevžarskih zaljubljenih pesnikov v roke pridejo, verzite jih na oginj. Taki pisavci imajo veliko morij, samomorov in dvobojev na svoji vesti. — Neki pijanec je bil 19. u. m. svoja dva otročiča, štirletnega dečka in dveletno deklico, v Pragi v reko Moldavo zadegal, ki sta bila k sreči od delavcov rešena. Pomanjkanje ga je menda v toliko grozovitost zapeljalo. — Časniške srake srakajo zoper Tirolce zato, ker se krivovertcov branijo; psujejo jih, da so „intolerant.“ Dr. Hasselwanter pa je rekel v tirolskem zboru: „Ako tudi na Tirolskem ne dopustimo nobenih nekatoliških občin ali srenj, smo vendar še bolj zanašljivi (tolerant), kakor pa nezanašljivo Angleško, al Švedija, Holstinsko, Lauensko, Turingija, Saksen-Vajmarsko, Brunsvik, Saksonska, Badensko, in celo bolj kot Švicarsko.“ — Dnevniški in drugi srakarji, ki nam tolikrat v tisti „preljubi Brankobrod“ kažejo, bi radi nam tudi frankobrodsko „aufklärung“ vsilili, tisto „presrečno aufklärung“, vsled ktere je po poslednji štetvi v Brankobrodu 2000 ljudi, ki čisto nobene vere nimajo! Pojdite se solit — vi, vaša „aufklärung“ v tem pomenu, in vaš Brankobrod! — Freimaunarji so bili uboge Lombarde zapeljali, da z Avstrijo niso bili zadovoljni, zdaj bi reveži svojo zmoto radi popravili, ko bi mogli. V pismu, ki ga podpisujejo do svitlega cesarja avstrijskega, pravijo: „Srečni, mirni in zadovoljni bi bili lahko pod milo, ljubeznjivo avstrijsko vlado; to srečo smo zaničevali, in se za ničemernostjo dervili. Toda ako premore terpljenje zadolženo zmoto spraviti, o potem, Gospod, so naši grehi spravljene, zakaj terpeli smo hudo, da bi tako ne! Namesto pravice, ki je pod pohlevno vlado Vašega veličanstva tukaj vladala, je nastopilo zatiranje, divjaška sila; vero nam z nogami taptajo, naše blagostanje se razdira. Tožili smo zoper tuje gospodovanje, ktero gospodovanje pa je bilo našemu sercu kdej bolj tuje, kakor je gospodovanje naših zatiravcov, ki nam kri in premoženje požirajo z volčjo gladovnostjo, ki nas skorej učijo gubiti spoštovanje sami za-se in za Italijo. O Gospod, grenko smo se pokorili, in le zaupanje, da ta zopernatorni, revni stan ne more dolgo terpeti, nas še poživlja. Res, posvečeno apostoljsko Veličanstvo, zaupanje na avstrijskega dvoglavnega orla nam pomaga poterpežljivo prenašati svojo nesrečo. Do tistega časa Bog z Vami in z nami! Da se kmalo veseli zopet vidimo! Zvesti „Lombardi“.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Čast. gosp. Jož. Marušić je poterjen katehet na c. k. normalki; čast. gosp. Jan. Bressani je prišel iz Monfalkona za kaplana v Pieris, in č. g. Bened. Trevisan iz Pierisa kot duh. pom. v Monfalkon. Umerla sta čč. gg. Dom. Deperis, duhovnik v pokoji, in Peter Zgombić, kaplan v Gorijanskem. R. I. P.!

V ljubljanski škofii. Čast. gosp. Mih. Gogala, mestni kaplan v Idrii, gre za nasamnika v Harije. Č. g. Fil. Cvek za duh. pom. v spodnjo Idrijo. Č. g. Lor. Stupica, fajmoštru v Godoviču, je privoljeno v pokoj se podati, in Godovič je 28. u. m. razpisan. Umerla sta: 3. t. m. g. Jan. Nep. Šlakar (gl. Ogl.); 5. t. m. g. Jan. Šular, fajmošter v Trebelnem, ki je 7. t. m. razpisan. R. I. P.!

V lavantinski škofii. Čast. gosp. Joan Fras je prestavljen za kaplana v Ormuž. Čast. gosp. Mihael Klejnšek, dozday v počitku, je stopil zopet v službo za kaplana pri sv. Marii v Vurbergi. Čast. g. Alojzi Mulec, farmešter pri sv. Urbanu poleg Ptuja, je umrl. R. I. P.!